

Микола ЛИТВИН

доктор історичних наук, професор

завідувач відділу «Центр дослідження українсько-польських відносин»

Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

ORCID: [http:// orcid.org /0000-0003-1010-2329](http://orcid.org/0000-0003-1010-2329)

e-mail: lytvynmr@gmail.com

ЛІТОПИСЕЦЬ ГУЦУЛЬЩИНИ – ПАТРІОТ УКРАЇНИ: ПРОФЕСОРУ ВОЛОДИМИРУ КЛАПЧУКУ – 60

Історія і культура Карпатського краю – важлива складова етнодержавотворення України. Незважаючи на війни і політичні катаклізми, Західний регіон України завжди залишався міцним осердям державно-соборних процесів XIX–XXI ст. Власне наукові праці доктора історичних наук, професора Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Володимира Клапчука системно і комплексно реконструюють взаємодію політики, економіки, природного середовища на життя людини, загалом суспільства.

Цьогоріч відзначено 60-річчя від дня народження вченого-енциклопедиста, який майже три десятиліття досліджує історію, культуру, туризм, проблеми екології Українських Карпат. Народився він у Казахстані, куди радянські спецслужби вивезли батька Михайла Клапчука, українського патріота, краєзнавця, який цікавився етнографією Гуцульщини, пам'ятками її археології (про це досі згадують львівські археологи Володимир Петегирич і Віталій Конопля, науковці відділу археології Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України). Після закінчення Делятинської середньої школи (1971–1981) юнак навчався на географічному факультеті Чернівецького державного університету (1981–1986), захистив дипломну роботу з геоморфології гірського Прута, згодом – кандидатську дисертацію з геоморфології та палеографії річкових долин Карпат в Інституті географії НАН України (1994). Новий фаховий і життєвий вишкіл дістав у Карпатському національному природному парку в Яремчі, де його обирали заступником директора з наукової роботи; відбув наукові стажування у Польщі та США. Науковий талант вченого-енциклопедиста розкрився насамперед у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника, де він працював доцентом кафедри екології і рекреації, професором, від 2011 р. – завідувачем кафедри готельно-ресторанної та курортної справи. В Інституті українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України у 2010 р. захистив докторську дисертацію з історичних дисциплін «Соціально-демографічні процеси та господарство Гуцульщини у другій половині XIX – першій третині XX ст.» (науковий консультант – Микола Литвин). У його доробку – понад 500 наукових і науково-популярних публікацій, серед яких і

новаторські міждисциплінарні монографії: «Гуцульщина та гуцули: економіка і народні промисли (друга половина ХІХ – перша третина ХХ ст.)» (2009), «Лісове та мисливське господарство Галичини» (2011), «Туризм і курортне господарство Галичини» (2012), «Корисні копалини Галичини: видобування та переробка» (2013), «Сільське господарство Галичини» (2015), «Транспорт і зв'язок Галичини» (2016) та ін. Вчений редагує наукові збірники «Карпатський край. Наукові студії з історії, культури, туризму» і «Рекреаційний потенціал Прикарпаття», виховує наукову молодь, допомагає колегам із Природного заповідника «Горгани», є членом-експертом науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Із великим ентузіазмом учений допомагав у зніманні фільму про рекреаційний потенціал гори Піп Іван, майбутнє життя відновленої обсерваторії. За науково-освітню працю нагороджений численними відзнаками, серед яких – Подяка, Грамота і Почесна грамота Міністерства освіти і науки України. Досягли певних наукових здобутків і його сини. Міцніють численні карпатські тиси, які шановний ювіляр подарував багатьом своїм колегам на Прикарпатті, Волині, Західному Поділлі.

На честь ювіляра колеги видали колективну працю «Pro publico bono / Для загального добра. Колективна монографія на пошану доктора історичних наук, професора Володимира Клапчука з нагоди його 60-річчя» (упоряд.: Л. Польова, І. Мендела, О. Поздняков. Івано-Франківськ, 2023. 320 с.), у якій актуалізовано проблеми географії, курортництва, екології Карпат (Віталій Брусак, Ярослав Кравчук, Іван Брусак, Федір Гамор, Іван Данилик, Олександр Кузярін, Світлана Сосновська, Руслана Данилик, Ярослава Коробейникова, Марта Корчемлюк, Олександр Киселюк, Руслан Кравчинський, Руслан Котенко, Надія Мельник, Ірина Мендела, Віра Орлова, Галина Гуменюк, Марія Філь, Любомир Безручко та ін.), актуальні проблеми економічної історії Галичини (Володимир Великочій, Володимир Клапчук, Микола Литвин, Олександр Новосьолов та ін.), розвиток етнології Гуцульщини (Світлана Галемчук, Олена Дутчак, Володимир Федорак, Андрій Королько, Тарас Маланюк, Олександр Качмар, Володимир Сабадуха, Михайло Косило та ін.). Завершує працю цікавий нарис Лілії Лояк, Раїси Загнибіди, Світлани Бурчак про секрети популярних страв гуцульської кухні та їхнє приготування (банош, кулеша, грибна юшка, гуцульський борщ, деруни, голубці, буришник, книш, цвіклі, киселиця, росівниця), а також стаття Лесі Польової про особливості крафтового виробництва гуцульських сирів.

Шанувальники творчості В. Клапчука з нетерпінням чекають його нових праць із історії, культури та господарства України, зокрема рідного краю.